

Tekst 1 Leve de vleesetende vegetariër – Wantrouw de rechtlijnigen

“Strikt genomen hadden ze een punt” (regels 4-5)

- 1p 1 Citeer het zinsgedeelte uit alinea 1 dat verwoordt welk punt ‘ze’ volgens de tekst hadden.

Na de inleiding is tekst 1 onder te verdelen in drie delen. Deze achtereenvolgende delen kunnen van de volgende kopjes worden voorzien:

deel 1: De onmogelijkheid van een consequent wereldbeeld

deel 2: Het dilemma van consequentie in de politiek

deel 3: De inconsequente mens als ideaal?

- 1p 2 Bij welke alinea begint deel 1?

- 1p 3 Bij welke alinea begint deel 3?

“Maar goed, als je consequent bent, kun je het daar niet bij laten.” (regels 20-21)

- 1p 4 Welk bezwaar zou een kritisch lezer kunnen hebben tegen de onderbouwing van deze bewering?
- A Demonstrerende vegetariërs worden woorden in de mond gelegd om aannemelijk te maken dat ze alleen bij de biologische slager demonstreren vanuit de wens consequent te zijn.
 - B De tekst beschuldigt vegetariërs die niet gaan demonstreren van inconsequent en dus immoreel gedrag om aannemelijk te maken dat we daarom inconsequente mensen niet serieus moeten nemen.
 - C Er wordt onvoldoende aannemelijk gemaakt dat vegetariërs die bij de biologische slager demonstreren, een goed voorbeeld zijn van mensen die consequent volgens hun principes leven.
 - D Er wordt onvoldoende aannemelijk gemaakt waarom mensen die zelf een overtuiging hebben, genoodzaakt zijn deze overtuiging ook over te brengen op anderen.

In de titel van tekst 1, ‘Leve de vleesetende vegetariër – Wantrouw de rechtlijnigen’ duidt het woord ‘rechtlijnigen’ een kenmerk aan van een bepaalde groep mensen.

- 1p 5 Met welk woord wordt dat kenmerk in tekst 1 zelf aangeduid?

Uit alinea 3 blijkt een oordeel over het al dan niet consequente gedrag van de vegetariër en dat van de niet-vegetariër.

- 1p 6 Welk oordeel is dat?
- A Beide groepen spreken elkaar terecht aan op hun inconsequente gedrag.
 - B Beide groepen zouden best wat minder consequent mogen zijn.
 - C Niet-vegetariërs zijn vaak inconsequenter dan vegetariërs.
 - D Vegetariërs zijn vaak inconsequenter dan niet-vegetariërs.

Aan alinea 4 kunnen twee functies worden toegekend: een ten opzichte van de voorafgaande alinea's en een ten opzichte van de erop volgende alinea's.

- 1p 7 Welke twee functies zijn dat?
- A constatering en standpunt
 - B constatering en voorbeeld
 - C verklaring en conclusie
 - D verklaring en standpunt

- 1p 8 Welk argumentatieschema wordt in alinea 4 vooral gebruikt?
een argumentatieschema op basis van
- A autoriteit
 - B kenmerk of eigenschap
 - C oorzaak en gevolg
 - D overeenkomst en vergelijking
 - E voorbeelden
 - F voor- en nadelen

Alinea 5 is te lezen als een zelfstandige redenering. Elke zin binnen deze redenering heeft een eigen functie. Twee van die functies zijn in onderstaand schema al gegeven.

3p 9

Vul de ontbrekende functies in.

Noteer daartoe de nummers van de betreffende zinnen en zet daarachter de juiste functie.

Kies uit: argument, standpunt of tegenargument. Een functie kan meer dan een keer voorkomen.

zin	functie
1 Het is natuurlijk prettig om een helder en consequent wereldbeeld te hebben. (regels 75-77)	
2 Dat geeft duidelijke richtlijnen voor je handelen en een gevoel van rust. (regels 77-79)	
3 Maar het is lastig vol te houden: (regels 79-80)	
4 de wereld verandert voortdurend (regels 80-81)	
5 en je hebt nu eenmaal ook te maken met anderen die anders over dingen kunnen denken. (regels 81-83)	
6 Bovendien is volledige consequentie onmogelijk. (regels 83-84)	tegenargument (bij 1)
7 Vroeg of laat ontdek je dat elke ordening, elk verhaal, elk systeem 'tekortschiet', dat wil zeggen: niet helemaal consequent is. (regels 85-88)	
8 Er zijn altijd losse eindjes en restcategorieën. (regels 88-89)	argument (bij 6)

“Zo kent ook de maatschappij losse eindjes en restcategorieën” (regels 113-114)

Een kritisch lezer kan in een tekst verschillende drogredenen herkennen, zoals:

- 1 cirkelredenering
- 2 onjuist beroep op een oorzaak-gevolgschema
- 3 overdrijven van voor- of nadelen
- 4 overhaaste generalisatie
- 5 persoonlijke aanval
- 6 verkeerde vergelijking
- 7 vertekenen van het standpunt

2p **10** Geef aan van welke drogredenen uit bovenstaande lijst er sprake zou zijn in het gegeven citaat en leg uit op grond van de tekst wat er dan niet klopt in de argumentatie.

Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord niet meer dan 25 woorden.

1p **11** Met welke omschrijvingen is de toon in de alinea's 7 en 8 het best te typeren?

- A betweterig en minachtend
- B spottend en overdrijvend
- C verwijtend en vol onbegrip
- D waarschuwend en nieuwsgierig

“Het is de ultieme manier om desastreuze gevolgen van consequent denken te voorkomen.” (regels 139-141)

1p **12** Wat is ‘de ultieme manier’, volgens tekst 1?

“Want of ze liegen of ze zijn uit op een dictatuur.” (regels 160-161)

1p **13** Waarom zou er sprake zijn van liegen, volgens de tekst?

Geef antwoord in een of meer volledige zinnen.

“Maar kunnen wij dan zomaar helemaal zonder die ordeningen? Hebben wij niet een minimale vorm van consequentie nodig om ons handelen op te baseren?” (regels 162-166)

- 1p 14 Welke van de onderstaande formuleringen vat het best samen welke antwoorden de filosoof Nietzsche en de auteur op die vragen geven?
- A De auteur betwijfelt of de mens wel zonder ordening kan, zoals Nietzsche zegt. De auteur wijst erop dat het gebrek aan ordening tot het nazisme heeft geleid en vermoedt dat de mens niet in staat is zich tot übermensch te ontwikkelen.
 - B Nietzsche denkt dat de mens niet meer consequent hoeft te zijn als die mens zich heeft ontwikkeld tot übermensch. De auteur betwijfelt echter of die übermensch er ooit komt en denkt dat de naar consequentie strevende mens moet leren leven met inconsequenties.
 - C Nietzsche denkt dat übermensen best zonder ordening kunnen, maar dat de mens ervoor vreest dat nazistische ideologieën dan de overhand krijgen. De auteur is het deels met Nietzsche eens, maar denkt dat Nietzsches waarschuwing voor het nazisme overdreven is.
 - D Nietzsche stelt dat de mens zich eerst tot übermensch moet ontwikkelen om te kunnen leven zonder ordening. De auteur gaat ervan uit dat het leven zonder ordening sowieso te moeilijk is voor de mens, zelfs voor de übermensch.

“Wij naar consequentie strevende mensen zijn volgens Nietzsche dus van voorbijgaande aard.” (regels 186-189)

- 1p 15 Welke van de onderstaande omschrijvingen drukt het best uit wat hier met ‘van voorbijgaande aard’ bedoeld wordt?
- Met ‘van voorbijgaande aard’ wordt hier bedoeld
- A dat de mens zich langzaam maar zeker aan het ontwikkelen is tot een versie van zichzelf die tegen chaos kan.
 - B dat een mensenleven per definitie tijdelijk is, waardoor elk wereldbeeld verdwijnt zodra een generatie gestorven is.
 - C dat het er niet naar uitziet dat de huidige mens ooit zal uitgroeien tot een naar inconsequentie strevende übermensch.
 - D dat het nazisme wel heeft aangetoond dat elk consequent wereldbeeld uiteindelijk ooit ophoudt te bestaan.

In alinea 11 wordt een advies aan de lezer geformuleerd.

- 1p 16 Citeer de zin waarin dit advies het duidelijkst wordt geformuleerd.

- 1p 17 Met welke uitspraak wordt het doel van tekst 1 het best getypeerd?
Tekst 1 is vooral een betogende tekst
- A die de lezer aan het denken wil zetten over de voor- en nadelen van consequent zijn en die probeert aan te zetten tot inconsequent gedrag.
 - B die de lezer wil uitleggen waarom mensen niet koste wat kost consequent zouden moeten zijn en die suggereert dat inconsequent gedrag voordelen heeft.
 - C die niet alleen vegetariërs maar ook vleeseters ervan wil overtuigen wat flexibeler met hun principes om te gaan.
 - D die politici wil overtuigen van de gevaren van consequent zijn en die de lezer wil verleiden tot meer waardering voor de inconsequente mens.

De titel van tekst 1 is 'Leve de vleesetende vegetariër – Wantrouw de rechtlijnigen'.

In deze titel worden door 'Leve' en 'Wantrouw' tegengestelde waarderingen uitgesproken voor de twee genoemde groepen.

- 2p 18 Leg uit waarom de vleesetende vegetariër positief gewaardeerd wordt en de rechtlijnigen negatief gewaardeerd worden.
Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord niet meer dan 25 woorden.

Tekst 2 De vlogger is de toekomst van de journalistiek

- 1p 19 Welke uitspraak is het meest van toepassing op alinea 1?
Alinea 1 bevat
- A de aanleiding voor het schrijven van de tekst.
 - B de probleemstelling die de kern van de tekst vormt.
 - C een aanneme die in de tekst bestreden wordt.
 - D een verklaring voor de titel boven de tekst.

In de regels 31 tot en met 35 lijkt sprake te zijn van een bewuste woordkeuze: een verandering **in** het journalistieke veld wordt geplaatst naast een verandering **van** het journalistieke veld.

- 1p 20 Leg uit in welk opzicht de journalistiek is veranderd door de verandering **in** het journalistieke veld, volgens alinea 3.
Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord niet meer dan 25 woorden.
- 1p 21 Leg uit in welk opzicht de journalistiek is veranderd door de verandering **van** het journalistieke veld, volgens alinea 3.
Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord niet meer dan 20 woorden.